

TÜRKİYE DİYANET VAKFI YAYINLARI

Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları : 786
ÇOCUĞU YENİDEN KEŞFETMEK

ISBN : 978-975-389-806-5

1. Baskı, Ağustos 2019, Ankara, 1.000 Adet

© Bütün Yayın Hakları Türkiye Diyanet Vakfı'na aittir.

Bu Eser Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık Ticaret İşletmesi İcra Kurulu'nun 22.05.2019 tarih ve 130 sayılı kararıyla uygun görülmüştür.

Yayıncı Sertifika No : 15402

BASKI: **TDV**
YAYIN MATBAACILIK TİC. İŞLETMESİ

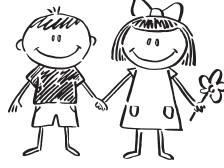
Ostim OSB Mahallesi 1256 Cadde

No: 11 06370 Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0312 354 91 31 (pbx)

Faks: 0312 354 91 32

e-posta: bilgi@tdv.com.tr

İçindekiler

Takdim	VII
Açış Konuşması	IX
Prof. Dr. İhsan FAZLIOĞLU	
Dr. Öğr. Üyesi Hakan AYDEMİR	
“Çocuk” Sözcüğünün Kökeni Üzerine	1
Doç. Dr. Şükran FAZLIOĞLU	
Arapçanın Çocuk Tasavvuru: Çocuk, Çocukluk ve İlişkili Terimler	29
Prof. Dr. Adnan KARAİSMAİLOĞLU	
Farsça Metinlerde Çocuk ve Çocuğun Konumu	47
Dr. Öğr. Üyesi Nihal Petek BOYACI GÜLENC	
Grek Dilinde Çocuk ve İlişkili Terimler Üzerine Bir İnceleme	59
Dr. Öğr. Üyesi Bengü CENNET	
Roma’da Çocuk Olmak: Latince’de Çocuk, Çocukluk ve İlgili Terimler	71
Şeyma AKIN	
İngiliz Dilinde Çocuk Tasavvuru ve Değişimi	87

Takdim

Bir medeniyetin “Çocuk nedir?” sorusu anlamını ancak o medeniyetin “İnsan nedir?” sorusuna vereceği yanıtta bulur. Farklı kültürlerin çocuğa ilişkin algıları, tanımları, yaklaşımları ve amaçları da köklerini, benzer biçimde o kültürlerin insan tanımında bulur. “İnsan türünün devamı” anlamında bir gelecek inşası olduğu dikkate alınırsa çocuğun terbiye (eğitim), talim (öğretim) ve te’deb (edeb) süreci basit bir etkinlik değil, bizatihi insan türünün kaderini belirleyecek bir eylemdir. Çocuğun tabiatını bozan bir çağın, insanın ve insanlığın geleceğini de tehlikeye düşüreceği unutulmamalıdır. Çocuk ile ilgili her türlü soru ve sorunu ele alırken yalnızca akıl yürütmeyi yani bilgiyi değil, gönül yürütmeyi yani sevgiyi de dikkate alarak yola çıkan bu teşebbüsün ümidi, çocuklar için aklın ahlâkı mantık ile gönlün ahlâkı edebi inşa edecek bir eğitim ve öğretim anlayışının inşasına katkıda bulunmaktadır. Çocuk kavramının geleneksel, modern, postmodern fırtınalarla sarsılmış olan doğasının, asliyete yönelmesi için çabaya ihtiyaç olduğu fark edilmiştir.

Bu ihtiyaçtan hareketle Türkiye Diyanet Vakfı Kadın Aile ve Gençlik Merkezi (KAGEM) ve Eğitim Politikaları ve Araştırmaları Derneği (EPAD) iş birliği ile “Çocuğu Yeniden Keşfetmek” projesi oluşturuldu. Bu proje ile çocuğun felsefe, dil, eğitim, öğretim, kültür, medeniyet, aile vb. hususlar açısından ele alınacağı bir dizi faaliyet planlandı.

Çocuğa ilişkin kavram ve yargıları hem kendi medeniyetimiz hem de diğer medeniyetlerin içinde ele almak, incelemek, çözümlenmek ve insanlığın çocuk ile ilgili konularda karşılaştığı sorunları çözecek yeni terkipleri üretmek için 2 Aralık 2017 tarihinde, “Dil ve Etimoloji Açısından Çocuk ve Çocukluk” başlıklı oturum gerçekleştirildi. Bu kitap,

“Çocuğu Yeniden Keşfetmek” projesinin ilk çalışmasında yer alan sunum metinlerini içermektedir.

“Dil ve Etimoloji Açısından Çocuk ve Çocukluk” başlıklı çalışma “Doğu Dillerinde Çocuk” ve “Batı Dillerinde Çocuk” olmak üzere iki ayrı oturumda gerçekleşti. Doğu Dillerinde Çocuk oturumunda; “Çocuk Sözcüğünün Kökeni Üzerine” başlıklı makalede Yrd. Doç. Dr. Hakan AYDEMİR, çocuk sözcüğünün kökeninden bahsederek, Türkiye Türkçesinde çocuk anlamına gelen Türkçe kökenli veya Türkçe kökenli olduğu düşünülen bazı sözcüklere yer veriyor. “Arapçanın Çocuk Tasavvuru: Arap Dilinde Çocuk, Çocukluk ve İlişkili Terimler” başlıklı makalede Doç. Dr. Şükran FAZLIOĞLU, Arap dilinde çocuğa karşılık gelen ifadelerden bahsediyor. “Farsça Metinlerde Çocuk ve Çocuğun Konumu” başlıklı makalede ise Prof. Dr. Adnan KARAİSMAİLOĞLU, Farsçada çocuk için kullanılan sözcüklerden ve klasik metinlerden örnekler sunmuştur. Batı Dillerinde Çocuk oturumunda ise; “Grek Dilinde Çocuk ve İlişkili Terimler Üzerine Bir İnceleme” başlıklı makalede Yrd. Doç. Dr. Nihal Petek BOYACI, Grek dilinde çocuk anlamına gelen sıfat ve isimlerden bahsediyor. “Roma’da Çocuk Olmak: Latince Çocuk, Çocukluk ve İlgili Terimler” başlıklı makalede Yrd. Doç. Dr. Bengü CENNET, Latince çocuk ve çocukluğa karşılık gelen kavramlardan bahsediyor. Son olarak “İngiliz Dilinde Çocuk Tasavvuru ve Değişimi” başlıklı makalede Şeyma AKIN, çocuk meselesi ve çocuk tasavvurunu İngiliz dili bağlamında ele almıştır.

Bu çalışmanın başlangıcından itibaren hazırlık ve yürütme aşamalarında desteklerini esirgemeyen sayın Prof. Dr. Ziya Selçuk ve sayın Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu başta olmak üzere tebliğ ve müzakereleriyle katkı sunan tüm hocalarımıza şükranlarımızı sunarız.

TÜRKİYE DİYANET VAKFI
Kadın Aile ve Gençlik Merkezi

Açış Konuşması

Prof. Dr. İhsan FAZLIOĞLU*

Değerli katılımcılar, hoş geldiniz.

TDV Kadın Aile ve Gençlik Merkezi (KAGEM) ve Eğitim Politikaları Araştırma Merkezi (EPAM), hocalarımızdan da katkı alarak “Çocuğu Yeniden Keşfetmek” adlı bir çalıştay düzenlediler. Bunun bir de alt başlıkları var ama bugün yapacağımız konuşma: “Dil ve Etimoloji Açısından Çocuk ve Çocukluk” bağlamında olacak. Konu dil olunca tabii, çok değerli ağabeyimiz, büyüğümüz Türk Dil Kurumu Başkanı Mustafa Kaçalın de teşrif ettiler. Hocam hoş geldiniz!

Herhangi bir konuyu işlerken o konuyu taşıyan dil içinden hareket etmek; kültürlerin meseleye dil üzerinden nasıl yaklaştığını görmekte, meseleyi nasıl yakaladığını ve nasıl çerçevelediğini tespit etmekte bize yardımcı olacaktır. Bunu bugün çalıştayda birlikte tartışacağız. Önce sunumlar yapacağız. Sunumlardan sonra tartışma faslı olacak. Bu bir çalıştay olduğu için, rahat bir müzakere yapalım lütfen. Sunum yapıp hemen bir kenara çekilmeyeceğiz. Fikirlerimizle, itirazlarımızla, eklemelerimizle, katkılarımızla meseleyi zenginleştireceğiz. İki oturumumuz var temel olarak. İlkinin sabah yapacağız, öğleden sonra da Ziya Selçuk hocamızın başkanlığında ikinci oturumu gerçekleştireceğiz. Hep birlikte konunun dil çerçevesi içerisinde nasıl ele alındığını belirlemeye çalışacağız.

IX

* İstanbul Medeniyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Tarihi ABD